

Eğitimin Özü

Eğitim Liderliği ve Okul Gelişimi
Süreçlerinde Öz ve Kendilik

Editörler: Özgür BOLAT • Servet ÖZDEMİR

Editörler: Dr. Özgür BOLAT - Prof. Dr. Servet ÖZDEMİR

EĞİTİMİN ÖZÜ
Eğitim Liderliği ve Okul Gelişimi Süreçlerinde Öz ve Kendilik

ISBN 978-625-8325-79-9

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Ekim 2022, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Kuyrukcu
Kapak Tasarımı: Levent Temur

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: (0312) 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Eğitim Liderliği Süreçlerinde Öz ve Kendilik

Öğretmenler, öğrencilerine; eğitim liderleri ise öğretmenlerine bazen “Kendinizi işe vererek yapın.” der. Demek ki insanlar iş yaparken, bazen de kendilerini (*self*) işe vermeden o işi yaparlar. Peki, “kendini işe vermek” ne demektir? “Kendini işe vermeden iş yapmak” ne demektir? Güzel atasözlerimiz vardır, işine kendini vererek yapmayanlara “eli işte gözü oynaşta” deriz. Oysa okul geliştirme insan odaklı bir süreçtir. Kişileri geliştirmeden, örgüt gelişiminden ve liderlikten söz etmenin pek bir anlamı yoktur. İnsanlar tüm kapasiteleri ile işlerine odaklandıklarında ‘akış’ da ortaya çıkmaktadır.

Bazen “Kendimde değildim.” deriz. Kendimizde olmadığımız zaman, nerede oluruz? Günlük dildeki kullanımdan da anlaşılacağı gibi, bir çalışma yaparken kendilik/öz süreçleri (*self processes*) çok önem arz eder. Eğitim liderleri olarak bizim temel amacımız, öğretmenlerin ve öğrencilerin okulda ‘kendileri’ olarak ve ‘kendilerini’ işe vererek var olmalıdır. Fakat kendilik süreçlerini bilmeden bunu sağlamak çok da mümkün değildir. Kendilik süreçleri üzerine psikoloji alanında sıkça araştırmalar yapılmaktadır, fakat eğitim yönetimi ve okul gelişimi alanında öz/kendilik süreçleri üzerinde çok araştırma bulunmamaktadır. Kitabımızın temel amacı, eğitim yönetimi ve okul gelişimi alanında, öz/kendilik süreçlerini detaylı olarak ele almak, araştırmacılara ve sahadaki uygulamacılara farklı bakış açıları ve araştırma alanları kazandırmaktır. Bu kitabın bir amacı da okulun psikolojik ve sosyal psikolojik yönden incelenmesine, eğitim liderliği açısından bir bakış sunmaktır.

Kitabımız 14 bölümden oluşmaktadır. Her bölüm, alanında uzman akademisyenler tarafından yazılmış ve öz/kendilik süreçleri ile ilgili bir kavram detaylı şekilde ele almıştır. Dikkat edildiğinde, zaten her bölümde ele alınan kavramların ‘öz’ sözcüğü ile başladığı görülecektir: özdeğişim, öz yeterlilik, öz gelişim, öz liderlik, öz değerlendirme vs. Kitabın adını da değerli hocamız Prof. Dr. Mustafa Yavuz’un önerisi ile ‘Eğitimin Özü’ koymaya böylece karar verdik. Bu kitap, hem akademisyenlere yeni araştırma alanları sunmak hem de sahada görev yapan eğitim liderlerine ve öğretmenlere uygulanabilir tavsiyeler vermek üzere yazılmıştır.

İlk bölüm, kendilik kavramını bütünsel olarak ele alan ‘Okullardaki Psikolojik İklim’ üzerinedir. Bu bölümde psikolojik iklim kavramsal olarak tanımlanmış ve kendilik süreçlerinin etkin çalışması için okullarda olumlu psikolojik iklimin nasıl oluşturulması gerektiğini ele almıştır.

İkinci Bölüm'de, özdeğişim (*self-change*) kavramı detaylıca ele alınmıştır. Her değişim mutlaka kendilik sürecinin değişimi ile mümkün olduğu için eğitim liderleri, değişime kendi değişimlerinden başlamalıdır.

Üçüncü Bölüm'de, özgelişim (*self-development*) kavramı bilimsel olarak ele alınmıştır. Genelde kişisel gelişim alanında, bilimsellikten uzak olarak ele alınan özgelişim kavramı, bu bölümde bilimsel olarak ve bir model eşliğinde ele alınmıştır.

Dördüncü Bölüm'de, özliderlik (*self-leadership*) ele alınmıştır. Kendisine liderlik yapamayan bir eğitim lideri, başkalarına liderlik yapamayacağı için eğitim liderleri, değişim sürecine özliderlik ile başlamalıdır.

Beşinci Bölüm'de, özdeğerlendirme (*self-evaluation*) kavramı ele alınmıştır. Özdeğişim, özgelişim ve özliderlik, her zaman özdeğerlendirme ile başlar. Eğitim liderleri, değişime açık olan alanları bilmeden değişemezler.

Altıncı Bölüm'de, öz iyileştirme (*self-improvement*) kavramı işlenmiştir. Eğitim liderleri, olumsuz yönlerini değiştirebilir ama bazen de kendilerinin olumlu yanlarını iyileştirmeleri gerekir.

Yedinci Bölüm'de, öztanıma/kendini tanıma (*self-knowledge*) kavramı ele alınmıştır. Eğitim liderlerinin, tüm öz ve kendilik süreçlerini etkin yönetebilmesi için kendi kimlikleri ile bilgilerini artırmaları gerekir. Yani, kendilerini tanımaları gerekir.

Sekizinci Bölüm'de, özkurgu/benlik kurgusu (*self-construal*) kavramı detaylandırılmıştır. Eğitim liderleri, benlik algısının nasıl oluştuğunu, temelini anlamadan değişimleri mümkün değildir.

Dokuzuncu Bölüm'de, özkontrol (*self-control*) ve Onuncu Bölüm'de ise özdenleme (*self-regulation*) konuları işlenmiştir. Değişim her zaman, değişim süreçlerinin düzenlenmesini, kontrol edilmesini ve takip edilmesini gerektirir. Yoksa istenilen noktaya gidilemez.

On Birinci Bölüm'de, özyeterlilik (*self-efficacy*) kavramı işlenmiştir. Bireyler, bir şeyi yapma konusunda yeterli hissetmezse, zaten değişim, gelişim ve liderlik süreçlerine başlamayacaktır.

On İkinci Bölüm'de, özönaylama (*self-affirmation*) kavramı işlenmiştir. Kişiler kendi değerlerini yaşadıklarında, kendileri olabilir. Değer odaklı bir yaşamda insanlar kendilerini onaylar ve etkin liderlik yapar.

On Üçüncü Bölüm'de, özgerçekleştirme/kendini gerçekleştirme (*self-actualization*) kavramı işlenmiştir. Kişiler, sadece var olan potansiyellerini yönetmek

ile kalmamalı, aynı zamanda kendi potansiyellerinin de zirvesine çıkmalı. Bu da ancak kendilik süreçlerini yönetmek ile mümkündür.

On Dördüncü Bölüm'de, özkandırma/kendini kandırma (*self-deception*) kavramı işlenmiştir. Kişiler kendi özlerini yaşamazsa, kendilerinden kaçarsa, kendilerini kandırmaya başlar. Bu süreci ve anları yakalamak ve değiştirmek, değişim için gereklidir.

On Beşinci Bölüm'de, özkeşif/kendini keşfetme (*self-discovery*) kavramı işlenmiştir. Kişi, kendini keşfetmediği sürece anlamlı ve mutlu bir yaşam süremez. Okulun temel amacı da öğrencilerin kendini keşfetmesine sağlamaktır.

Sonuç olarak, her bölüm 'öz' ile ilgili bir kavramı ele alarak, okuldaki kendilik süreçlerini aydınlatmaya çalışmıştır. Umarım kitabımız hem sahaya hem de akademik dünyada bu alanda çalışmalar yapacak araştırmacılara katkı sağlar.

Kitabımızın son okumasını yapan, çok kritik geri bildirimler veren ve değerli önerilerde bulunan değerli Hocamız Prof. Dr. Kasım Kıroğlu'na da teşekkür ederiz. Ayrıca kapak tasarımında desteği olan Levent Temur'a ve düzeltmeleri ve yorumlarıyla katkıda bulunan Serdar Küçük'e teşekkür ederiz.

Not: Türk Dil Kurumuna göre, 'öz' kelimesi ayrı yazılmaktadır. Örneğin, 'özgüven' değil, 'öz güven' şeklinde yazılmasını önermektedir. Ama biz bu kitapta 'öz' kelimesini, başka bir kelimeye eklendiğinde, ayrı bir akademik kavram oluşturduğu için bitişik yazmaya karar verdik. Böylece çalışmalarda bu kelimeler tek kavram olarak ele alınabilir.

Editörler

Dr. Özgür BOLAT

ORCID No: 0000-0003-3638-1901

Prof. Dr. Servet ÖZDEMİR

ORCID No: 0000-0001-7870-9632

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler: Dr. Özgür BOLAT - Prof. Dr. Servet ÖZDEMİR

1. Bölüm: Okularda Psikolojik İklim

Dr. Özgür BOLAT

ORCID No: 0000-0003-3638-1901

2. Bölüm: Özdeğişim (Self-Change)

Prof. Dr. Servet ÖZDEMİR, Başkent Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7870-9632

Dr. Hatice TURAN, Başkent Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-7335-5019

3. Bölüm: Özgelişim (Self-Development)

Doç. Dr. Hakan TOYTOK, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-3638-1901

4. Bölüm: Özliderlik (Self-Leadership)

Prof. Dr. Mustafa YAVUZ, Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5697-5120

Arş. Gör. Raziye UĞURLU, Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6753-449

5. Bölüm: Özdeğerlendirme (Self-Evaluation)

Doç. Dr. Nedim ÖZDEMİR, Ege Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-3054-926X

6. Bölüm: Öziyileştirme (Self-Improvement)

Prof. Dr. Selahattin TURAN, Bursa Uludağ Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4023-5819

Doç. Dr. Ramazan CANSOY, Karabük Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2768-9939

7. Bölüm: Öztanıma/Kendini Tanıma (Self-Knowledge)

Dr. Öğr. Üyesi Pınar AYYILDIZ, Ankara Medipol Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2644-7981

8. Bölüm: Özbenlik Kurgusu/Benlik Kurgusu (Self-Constual)

Doç. Dr. Gökhan ARASTAMAN, Hacettepe Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4713-8643

Aslı ÇETİNKAYA, Hacettepe Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5977-0067

9. Bölüm: Özkontrol (Self-Control)

Doç. Dr. Hamit ÖZEN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7604-5967

Pınar YAVUZ, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-7274-7491

10. Bölüm: Özdüzenleme (Self-Regulation)

Prof. Dr. Ferudun SEZGİN, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-7645-264X

Öğr. Gör. Kürşat ARSLAN, Karabük Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-8576-459X

11. Bölüm: Özyeterlik

Prof. Dr. Ali Çaçatay KILINÇ, Karabük Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-9472-578X

Doç. Dr. Mahmut POLATCAN, Karabük Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-5181-0316

12. Bölüm: Özonaylama/Kendini Onaylama (Self-Affirmation)

Doç Dr. Sedat GÜMÜŐ, Hong Kong Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-0453-3341

13. Bölüm: Özgerçekleştirme/Kendini Gerçekleştirme (Self-Actualization)

Doç. Dr. Yılmaz SARIER, MEB

Doç. Dr. şengül UYSAL, MEB

14. Bölüm: Özaldatma/Kendini Aldatma (Self-Deception)

Prof. Dr. Mehmet SİNCAR, Gaziantep Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4979-5014

Arş. Gör. şahabettin AKŐAB, Gaziantep Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-9374-8007

15. Bölüm: Özkeşif (Self Discovery)

Doç. Dr. Didem KOŐAR, Hacettepe Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4959-1094

Prof. Dr. Serkan KOŐAR, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2581-5145

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	vii

1. BÖLÜM

OKULLARDA PSİKOLOJİK İKLİM

Psikolojik İklimin, Eğitim Liderleri Tarafından Yönetilmesi

Giriş.....	1
Psikolojik İklim Nedir?.....	1
Psikolojik İklimde Kendilik/Özkavramı.....	4
Eğitim Liderleri İçin Psikolojik İklimi Yönetme Modeli.....	6
Kendilik Süreçlerinin Yönetilmesi	6
Kendilik Süreci Nasıl Çalışır?	8
Okulun Psikolojik İkliminde Psikolojik Güvenlik	9
Olumlu Psikolojik İklim Yaratmak İçin Eğitim Liderlerine Öneriler	10
Kaynakça.....	11

2. BÖLÜM

ÖZDEĞİŞİM (SELF-CHANGE)

Giriş.....	15
Özdeğişim Kavramı.....	17
Özdeğişim Kavramı Üzerindeki Tartışmalar ve Yaklaşımlar.....	21
Özdeğişim'in Okul Gelişim Modelinin Öğeleri Açısından Önemi	22
Okul Müdürü Açısından Önemi	23
Öğretmen Açısından Önemi.....	24
Öğrenci Açısından Önemi	25
Sonuç	26
Önerilen Okumalar	27
Kaynakça.....	28

3. BÖLÜM

ÖZGELİŞİM (SELF DEVELOPMENT)

Giriş.....	32
Öz gelişimin Yönleri.....	35
Öz gelişimin Bilişsel Gelişim Yönü	35
Öz gelişimin Duygusal Gelişim Yönü.....	35
Kişisel Yeterlilikler Boyutu.....	36

Sosyal Yeterlilikler.....	36
Öz gelişimin Ekonomik, Sosyolojik ve Psikolojik Etkileri.....	38
Öz gelişimi Etkileyen Faktörler	41
Öz gelişim ve Zekâ	43
Sonuç.....	44
Kaynakça.....	45

4. BÖLÜM

ÖZLİDERLİK (SELF-LEADERSHIP)

Özliderslik Kavramına Farklı Bakış Açıları	48
Özliderslik Modeli Stratejileri	50
Davranış Odaklı Stratejiler	50
Yapıcı Düşünce Modeli Stratejileri	51
Doğal Ödül Stratejileri	52
Özlidersliğin Ölçülmesi.....	52
Özlidersliğin Önemi	53
Özliderslik Uygulamalarından Örnekler ve Sonuçları.....	54
Özliderslik Uygulama Önerisi.....	56
Özyönetim.....	56
Özdüzenleme	57
Özyeterlilik.....	57
İçsel Motivasyon	58
Duygusal Zekâ	58
Dönüşümsel Liderlik	59
Özlidersliğin Okulda Geliştirilmesi İçin Öneriler	60
Özlidersliği Geliştirmeye Yönelik Öğretim Programı Tavsiyesi.....	60
Davranış Odaklı Strateji Öğretim Programı	60
Yapıcı Düşünce Modeli Stratejileri	61
Doğal Ödül Stratejileri	62
Özliderslik ile İlgili Okul Bağlamında Bilinmeyenler ve Araştırma Önerileri	62
Sonuç.....	63
Kaynakça	65

5. BÖLÜM

ÖZDEĞERLENDİRME (SELF-EVALUATION)

Özdeğerlendirme Kavramı.....	69
Özdeğerlendirme Kavramı Üzerindeki Tartışmalar veya Farklı Yaklaşımlar.....	71
Özdeğerlendirmenin Ölçülme Yöntemleri	74

Okul Özdeğerlendirme Uygulamalarının İşlem Basamakları.....	75
Okul Özdeğerlendirme Çerçevesi Örneği	78
Özdeğerlendirmenin Okul Gelişim Modelinin Öğeleri İçin Önemi	81
Araştırma Önerileri.....	82
Sonuç.....	82
Kaynakça.....	83

6. BÖLÜM ÖZİYİLEŞTİRME (SELF-IMPROVEMENT)

Giriş.....	87
Öziyileştirme	88
Bireyin Öziyileştirme Çabasını Açıklayan Bazı Önemli Teoriler.....	91
Öziyileştirme Düzeyinin Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesi	92
Öziyileştirme ve Okul Gelişim Modelinin Öğeleri	95
Öziyileştirme Algısının Güçlendirilmesine Yönelik Müdahaleler, Müdahale Sonuçları ve Gelişim Modelleri	99
Eğitim Alanında Öziyileştirme İlişkin Araştırma Önerileri.....	102
Sonuç.....	103
Kaynakça.....	103

7. BÖLÜM ÖZTANIMA/KENDİNİ TANIMA (SELF-KNOWLEDGE)

Kavramın Adı ve Açıklanması.....	109
Kendini Tanıma	109
Kavram Üzerindeki Tartışmalar ve Farklı Yaklaşımlar	110
Kavramın Ölçülme Yöntemleri.....	115
Kavramın Okul Gelişim Modeli ile İlişkilendirilmesi	116
Kavramla İlgili Uygulamalar.....	118
Kavramla İlgili Öneriler	120
Sonuç.....	120
Kaynakça	121

8. BÖLÜM ÖZBENLİK KURGUSU/BENLİK KURGUSU (SELF-CONSTRUAL)

Giriş.....	125
Benlik kurgusu.....	126
Benlik Kurgusu Araştırmaları	127
Kültürel Farklılıklar Bağlamında Benlik Kurgusu Temsilleri.....	128

Bağımsız/Bireyci (IndSC) Benlik Kurgusu	128
Birbirine Bağımlı/Kolektif (InterSC) Benlik Kurgusu	129
Bireyci ve Kolektif Benlik Kurgusunun Bireylerde Somutlaşması	130
İlişkisel Benlik kurgusu (RelSC).....	131
İnsancıl Benlik kurgusu.....	132
Benlik Kurgusunun Biliş, Duygulanım ve Motivasyon Üzerindeki Rolü.....	133
Benlik Kurgusu ve Biliş	134
Benlik Kurgusu ve Duygulanım	134
Benlik Kurgusu ve Motivasyon	135
Benlik Kurgusu Nasıl İncelenir?	136
Benlik Kurgusu Ölçeği (SCS).....	137
Yirmi İfadeler Testi (Twenty Statements Test, TST).....	137
İlişkisel-Bireyci-Toplulukçu Benlik Ölçeği (RIC).....	137
Özerk-İlişkisel Benlik Ölçeği.....	138
Altılı Benlik Kurgusu Ölçeği (6BKÖ).....	138
Benlik Kurgusu ve Okul Gelişimi	138
Benlik Kurgusu Odaklı Okul Gelişiminin Paydaşlar Açısından Önemi.....	139
Okul Paydaşlarının Rollerini.....	141
Benlik Kurgusu Odaklı Okul Uygulamaları	142
Sonuç.....	144
Kaynakça	144

9. BÖLÜM

ÖZKONTROL (SELF-CONTROL)

Giriş.....	147
Özkontrol.....	147
Özkontrol ile İlgili Tartışmalar	148
Özkontrolün Kuramsal Temelleri	148
Özkontrolü Etkileyen Etmenler	149
Özkontrolün Ölçülme Yöntemleri	152
Özkontrolün Okul Gelişim Modelinin Öğeleri Açısından Önemi.....	155
Özkontrolün Öğretmen İçin Önemi.....	155
Özkontrolün Okul Kültürü İçin Önemi.....	155
Özkontrolün Öğrenci İçin Önemi	156
Özkontrolü Sağlamada Velinin Önemi	157
Özkontrolün Geliştirilmesi İçin Paydaşlara Düşen Görevler.....	157
Özkontrolün Geliştirilmesinde Okul Müdürünün Rolü.....	157
Özkontrolün Geliştirilmesinde Sınıf İçi Etkinliklerin Rolü	158

Özkontrolün Geliştirilmesinde Velilerin Rolü	158
Özkontrolle İlgili Uygulamalar ve Sonuçları	159
Özkontrolün Geliştirilmesi İçin Öneriler.....	162
Eğitim Alanında Özkontrolle İlgili Bilinmeyenler ve Araştırma Önerileri.....	165
Sonuç	166
Kaynakça.....	166

10. BÖLÜM ÖZDÜZENLEME (SELF-REGULATION)

Özdüzenleme (Self-Regulation)	171
Kuramsal Temelleri ve İşlevleri Açısından Özdüzenleme.....	173
Özdüzenleme Modelleri ve Ölçüm Araçları.....	176
Okul Gelişim Teorisi İçerisinde Özdüzenlemenin Yeri.....	179
Özdüzenleme Açısından Akademik Başarı ve Sınıf İçi Etkinlikler	179
Özdüzenleme, Eğitim Liderliği ve Pozitif Okul İklimi.....	183
Öğretmen Nitelikleri ve Özdüzenleme Kapasitesi	185
Sonuç.....	186
Kaynakça.....	188

11. BÖLÜM ÖZYETERLİK

Giriş.....	195
Özyeterlik Kavramı	196
Özyeterliğin Kaynakları.....	198
Özyeterliğin Etkileri	201
Özyeterliğe Yönelik Yaklaşımlar	202
Özyeterliğin Ölçülmesi.....	203
Özyeterliğin Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesi.....	204
Özyeterlik ve Okul Gelişim Modelinin Öğeleri İçin Önemi	206
Okul Müdürlerinin Özyeterliği	206
Öğretmenlerin Özyeterliği	207
Sınıf-İçi Etkinliklerde Öğrenci Özyeterliği	208
Ebeveyn Özyeterliği	209
Öğrenci Özyeterliğinin Güçlendirilmesine Yönelik Müdahaleler ve Sonuçları	211
Sonuç.....	212
Kaynakça	213

12. BÖLÜM

ÖZONAYLAMA/KENDİNİ ONAYLAMA (SELF-AFFIRMATION)

Giriş.....	217
Kavramsal Çerçeve.....	218
“Kendini Onaylama” Nedir?.....	218
Sosyal Kimlik Açısından Kendini Onaylama.....	220
Kendini Onaylamanın Ölçülmesi.....	221
Kendini Onaylamanın Etkileri.....	222
Okul Gelişimi Açısından Kendini Onaylama.....	223
Sonuç.....	226
Kaynakça.....	227

13. BÖLÜM

ÖZGERÇEKLEŞTİRME/KENDİNİ GERÇEKLEŞTİRME (SELF-ACTUALIZATION)

Giriş.....	229
Kendini Gerçekleştirme Kavramı Üzerindeki Tartışmalar ve Yaklaşımlar.....	231
Kendini Gerçekleştirme Düzeyinin Ölçülmesi.....	235
Kendini Gerçekleőtirmeye İlişkin Geliştirilen Ölçekler.....	235
Kendini Gerçekleőtirmeye İlişkin Geliştirilen Ölçeklerin Artıları ve Eksileri....	237
Kendini Gerçekleőtirmenin Okul Gelişim Modelinin Ögeleri Açısından Önemi....	237
Kendini Gerçekleőtirmenin Okul Müdürü Açısından Önemi.....	238
Kendini Gerçekleőtirmenin Öğretmen Açısından Önemi.....	239
Kendini Gerçekleőtirmenin Öğrenci Açısından Önemi.....	240
Kendini Gerçekleőtirmede Okul Gelişim Modelinin Ögelerine Düşen Roller.....	241
Kendini Gerçekleőtirmede Okul Müdürünün Rolü.....	241
Kendini Gerçekleőtirmede Öğretmenin Rolü.....	242
Kendini Gerçekleőtirmede Öğrencinin Rolü.....	243
Kendini Gerçekleőtirmeye Yönelik Uygulamalar ve Ulaşılan Sonuçlar.....	244
Kendini Gerçekleştirme Kavramının Geliştirilmesi.....	246
Kendini Gerçekleőtirmeye Yönelik Araştırma Önerileri.....	247
Sonuç.....	247
Kaynakça.....	248

14. BÖLÜM ÖZALDATMA/KENDİNİ ALDATMA (SELF-DECEPTION)

Kendini Aldatma (Self-Deception)	253
Kendini Aldatma Kavramına İlişkin Tartışmalar.....	255
Kavramın Ölçülme Yöntemleri.....	257
Kendini Aldatma Kavramının Okul Gelişim Modelinin Öğeleri İçin Önemi	257
Müdür İçin Önemi: Kendini Aldatma, Bir Öğretmen İçin Neden Önemlidir?	257
Müdür, Başta Kendisi Olmak Üzere, Okul Paydaşlarının Kendilerini Aldatıp Aldatmadığını Nasıl Belirlemelidir?	258
Öğretmen İçin Önemi: Kendini Aldatma, Bir Öğretmen İçin Neden Önemlidir?	259
Kavramın Geliştirilmesi İçin Paydaşlara Düşen Roller	260
Müdürün Rolü	260
Öğretmenin Rolü	261
Kavramla İlgili Uygulamalar ve Sonuçları	263
Eğitim Alanında Bu Kavramla İlgili Bilinmeyenler ve Araştırma Önerileri.....	264
Sonuç.....	265
Kaynakça.....	266

15. BÖLÜM ÖZKEŞİF (SELF DISCOVERY)

Kendilik Kavramı	269
Kendini Keşif.....	271
Kendini Keşif Aşamaları.....	274
Kendini Keşif Önündeki Engeller	275
Kendini Keşif Yöntemleri	276
Okullarda Kendini Keşif	279
Sonuç.....	297
Kaynakça.....	298

Editörler Hakkında	301
---------------------------------	-----

Yazarlar Hakkında	302
--------------------------------	-----